Vlaams Parlement

vergadering **C184**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 13 mei 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de LEADER-projecten als hefboom voor het plattelandsbeleid na de coronacrisis
– 2087 (2019-2020) 3

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra steun aan landbouw en voedselverwerking op basis van Europese maatregelen
– 2139 (2019-2020) 4

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdelging van de Aziatische hoornaar
– 2153 (2019-2020) 7

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van wetenschappers voor de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)
– 2006 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de participatie bij de strategische planning van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)
– 2007 (2019-2020) 11

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de zoogkoeienpremie en duurzame alternatieven
– 2108 (2019-2020) 16

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het verwachte tekort aan seizoenarbeiders
– 2138 (2019-2020) 18

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de eiwittransitie
– 2181 (2019-2020) 24

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de LEADER-projecten als hefboom voor het plattelandsbeleid na de coronacrisis
– 2087 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, beetje bij beetje kan Vlaanderen starten met de exitstrategie, maar de realiteit op het platteland zal de komende maanden en jaren uiteraard mee worden gekleurd door corona. Het spreekt voor zich dat de vergrijzing op het platteland harder toeslaat, waardoor de problematiek van vereenzaming een nood is die in zowat alle plattelandsgemeenten leeft. Daarnaast zijn er per gemeente specifieke noden waarvoor een gedifferentieerde aanpak nodig is en waarbij kleine gemeenten niet de financiële slagkracht hebben om hier het hoofd aan te bieden, zeker niet na de extra uitgaven naar aanleiding van de coronacrisis.

Reeds voor de coronacrisis ging Vlaanderen al aan de slag met een gedifferentieerde aanpak binnen het plattelandsbeleid. Via het LEADER-programma (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale) worden er vanuit Vlaanderen subsidies gegeven aan projecten die per streek een uitdaging vormen op het platteland. De invulling daarvan is heel ruim, maar het project moet voldoen aan een streekgebonden nood, waardoor er differentiatie in het beleid ontstaat.

Zoals u reeds aangaf in de commissie Landbouw van 8 april 2020 investeert Vlaanderen jaarlijks zo'n 3,2 miljoen euro in LEADER. Samen met de subsidies die vooral komen uit het Europees Landbouwfonds komt de kostprijs van deze projecten in totaal per jaar neer op ongeveer 10,5 miljoen euro. Door de onzekerheid die er heerst rond de begroting van het Europees Landbouwfonds vanaf 2021, is het onduidelijk of deze LEADER-projecten de komende jaren deze budgetten wel zullen kunnen aanhouden.

Minister, hoe schat u de mogelijkheid in om deze LEADER-projecten te gebruiken als een van de hefbomen om het Vlaamse plattelandsbeleid aan te passen aan de noden na corona per streek of gemeente?

Hoe ziet u de toekomst van de LEADER-projecten na 2020? Hangen het voortbestaan van deze projecten en het budget voor de LEADER-projecten af van de besprekingen rond de Europese landbouwbegroting?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, ik dank u voor uw vraag. Op 29 april lichtte ik in deze commissie toe dat ik alle provinciale plattelandscoördinatoren en plaatselijke LEADER-groepen heb meegedeeld dat de projectoproepen LEADER mogelijkheden bieden voor projecten die inspelen op de noden ten gevolge van de coronacrisis. Ik heb alle LEADER-groepen gevraagd om zich, bij de bekendmaking van hun oproepen 2020, waar mogelijk te richten op specifieke noden ten gevolge van de coronacrisis.

Ik besef dat het huidige plattelandsprogramma in 2020 afloopt en dat er nog beperkte middelen te besteden zijn. Maar deze middelen kunnen alvast voor de meest acute noden in de betrokken regio's worden ingezet.

Op 29 april keurde de landbouwcommissie van het Europees Parlement een overgangsregeling goed voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB): de

invoering van een nieuw GLB-pakket wordt uitgesteld en het huidige GLB-pakket loopt alvast in 2021 door.

Mijn administratie gaat nu na wat dit concreet betekent voor de Plaatselijke Groepen LEADER en de uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) in het overgangsjaar 2021. Voor de volgende programmaperiode van het GLB zijn door de Europese Commissie nog geen definitieve beslissingen genomen. Over het beschikbare budget en de verordeningen wordt nog steeds onderhandeld op het Europese niveau. Zodra op dit niveau de beslissingen zijn genomen, kunnen we in Vlaanderen invulling geven aan de Vlaamse strategie en maatregelen voor het GLB verder vormgeven. Ik heb daarover ook werkafspraken gemaakt met collega-minister Crevits. Alle indicaties over het GLB na 2020 wijzen er wel op dat er voor de LEADER-werking nog steeds in 5 procent van de middelen zal worden voorzien. Een concrete invulling voor Vlaanderen moet nog worden uitgewerkt op basis van de concrete bepalingen die in de Europese GLB-verordening zullen staan.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb begrepen dat de budgetten voor 2021 gegarandeerd zijn en dat u verwacht dat die ook later zullen doorlopen.

Misschien een kleine bijkomende vraag. Plant u in het kader van het plattelandsbeleid, dat u toch zult aanpassen, zoals u aangaf in de commissiezitting van 8 april, ook overleg met de gemeenten of vertegenwoordigers van de gemeenten, om te bekijken wat de nieuwe noden zijn die eventueel leven op dat platteland?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Nachtergaele, wij zullen uw vraag bekijken. Ik zal daar zo snel mogelijk op terugkomen als er duidelijkheid is. Ik moet ook nog overleggen, dus ik kom daarop terug.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de extra steun aan landbouw en voedselverwerking op basis van Europese maatregelen
– 2139 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik wil u een vraag om uitleg stellen over de Europese maatregelen die de Europese Commissie heeft aangekondigd. De Europese Commissie heeft het licht op groen gezet om Europese lidstaten de mogelijkheid te bieden hun landbouwers dit jaar eenmalig tot 5000 euro uit het EU-fonds voor plattelandsontwikkeling te geven om eventuele verliezen als gevolg van de coronacrisis te compenseren.

Voor kleine en middelgrote voedselverwerkende bedrijven gaat het om een bedrag tot 50.000 euro. Het gaat echter niet om nieuwe bijkomende middelen, maar wel om een deel van het eerder toegewezen bedrag aan de lidstaten vanuit het EU-Landbouwfonds. Ik heb begrepen dat dat in het geval van Vlaanderen om zowat 20 miljoen euro zou gaan die dan vanuit de tweede pijler naar de eerste pijler zou worden overgeheveld.

De maatregel komt natuurlijk bovenop de andere steunmaatregelen waarover we al spraken in deze commissie, en bovenop de algemene versoepeling van de regels rond staatssteun. Het parlement en de lidstaten moeten wel nog instemmen met die regeling.

Minister, hebt u enig zicht op wanneer er definitief groen licht wordt verwacht om de nieuwe maatregel te kunnen implementeren? Kunt u het exacte beschikbare budget aangeven? Hebt u al een zicht op parameters en concrete voorwaarden die aan dit budget worden gekoppeld en op basis waarvan het zal worden verdeeld? Zult u kiezen om zeer gerichte steun te geven aan sectoren of ziet u dit veeleer als een algemene maatregel? Hoeveel landbouwers en voedselverwerkende bedrijven zullen naar verwachting kunnen genieten van de maatregel? Wat is de stand van zaken over de uitvoering van andere en eerder aangekondigde Europese steunmaatregelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coenegrachts, het voorstel van de Europese Commissie om zogenaamde lumpsums, vaste bedragen dus, te betalen aan onze landbouwers en kmo's vanuit de plattelandsprogramma's betreft een wijziging van de plattelandsverordening. De commissie heeft het voorstel van wijziging op 30 april op tafel gelegd. Dit voorstel doorloopt nu de normale wetgevende procedure: zowel de Raad van Ministers als het Europees Parlement moeten hun positie nog bepalen. Vervolgens moeten de drie EU-instellingen tot een akkoord komen.

Alle spelers willen wel heel snel tot een akkoord komen. Het opzet is om binnen enkele weken zover te zijn, zodat de lidstaten die dit wensen, deze extra ondersteuning heel snel kunnen inzetten.

Het toegelaten Europese budget is geplafonneerd op 1 procent van het totale budget aan Europese middelen in het Vlaamse plattelandsprogramma. Voor Vlaanderen betekent dit maximum 3,84 miljoen euro aan Europese middelen. Als we van deze maatregel gebruikmaken, moet daarnaast nog in de nodige Vlaamse cofinanciering voorzien worden.

De verordening bepaalt een beperkt aantal voorwaarden. De steun kan gaan naar landbouwers of naar kmo's die actief zijn in de verwerking, vermarkting of ontwikkeling van landbouwproducten. De lidstaten moeten de steun toekennen aan de meest getroffen sectoren. Dit moet gebeuren op basis van objectieve en niet-discriminerende criteria. Landbouwers kunnen tot maximaal 5000 euro ontvangen, kmo's actief in de verwerking, vermarkting of ontwikkeling van landbouwproducten tot maximaal 50.000 euro.

Uit de eerste bespreking van het voorstel op ambtelijk niveau vorige week, blijkt dat er heel wat lidstaten nog vragen hebben over het voorstel, het bedrag willen verhogen, het totaalbudget willen verhogen. Ik wacht nog even af om te beslissen of en hoe we deze maatregel zullen inzetten in Vlaanderen maar ik sta er zeker niet negatief tegenover.

We hebben de Europese steunmaatregelen hier al uitvoerig in deze commissie besproken. Ik geef u graag de laatste stand van zaken. Sinds 7 mei is het mogelijk om de particuliere opslag van een aantal landbouwproducten te ondersteunen. Het gaat om rundsvlees, schapen- en geitenvlees, mager melkpoeder, boter en kaas.

Op 12 mei waren voor de particuliere opslag van vlees en mager melkpoeder geen aanvragen ingediend. Voor de particuliere opslag van boter zijn zes aanvragen ingediend voor in totaal 1190 ton. Voor de particuliere opslag van kaas zijn vier aanvragen ingediend voor in totaal 873 ton. Hiermee is het contingent dat toegekend werd aan Vlaanderen bijna volledig opgebruikt. Het gaat dus snel.

Op 4 mei werden in het Europees publicatieblad de uitvoeringsverordeningen gepubliceerd waardoor binnen de sectoren aardappelen, sierteelt en zuivel tijdelijk afspraken kunnen worden gemaakt over onder meer de producten die uit de markt gehaald worden, de tijdelijke planning van de productie enzovoort. Dat zijn zaken die in normale omstandigheden niet toegelaten zijn.

Deze afspraken kunnen worden gemaakt tussen landbouwers onderling, tussen landbouworganisaties, erkende producentenorganisaties of erkende branche-organisaties. Deze afspraken moeten worden gemeld aan het Departement Landbouw en Visserij dat nagaat of de gemaakte afspraken in overeenstemming zijn met de verordening. Zij hebben tot vandaag nog geen dossiers ontvangen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik dank u voor deze stand van zaken van de laatste steunmaatregelen. Het is belangrijk dat we dat samen in de gaten blijven houden en dat we onze landbouwsector steunen waar dat kan en mag van Europa. We kijken dan ook zeer welwillend naar dat voorstel van de Europese Commissie.

Over aardappelen hebben we het vorige week al gehad. We krijgen ook signalen van de varkenshouderij die door de combinatie corona en de stilgevallen export naar Azië door de Afrikaanse varkenspest, waar we het al een aantal keren over hebben gehad, extra hard wordt getroffen in vergelijking met haar Europese collega's. Ook dat is nog een aandachtspunt.

Gerelateerd aan de steun heb ik het al een aantal keren gehad – en u weet dat ik weinig aanleiding nodig heb om erover te beginnen – over het Rampenfonds en de erkenning van de droogte als ramp. In de afwikkeling van dat dossier is het belangrijk dat we stappen vooruit zetten zodat er de komende dagen en weken duidelijkheid komt voor de sector en zij het perspectief krijgen dat ze nodig hebben en verdienen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u voor het antwoord, minister. Als we middelen uit de tweede pijler halen en die naar de eerste pijler overbrengen, dan is natuurlijk de vraag welk effect dat op de tweede pijler zal hebben. Het is al zo dat Vlaanderen binnen Europa maximaal inzet op de eerste pijler. Wat is echter de impact op projecten of uitgaven die in de eerste pijler gepland staan indien de middelen daar niet meer voorhanden zijn? Ik denk dat de coronacrisis ook voor het platteland heel wat gevolgen heeft, en dan bedoel ik het ruimer dan de landbouwsector. Zijn daar geen noden waarvoor we die middelen nodig hebben? Dus welke impact heeft een verschuiving van de middelen op ons tweede pijler-programma?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Croenegrachts, vanmiddag tussen de actuele vragen in de plenaire vergadering door staat ook de Raad Landbouw en Visserij geprogrammeerd. Hier zullen we een tweede steunpakket vragen, onder meer voor de varkenssector. Ook voor die sector is de private opslag beschikbaar.

Minister Diependaele heeft gisteren in de commissie aangekondigd dat er budgetten voor de ramp van 2019 voorzien zijn. We moeten nu echter nog de procedure afhandelen. We moeten kijken voor welke teelten dat precies zal zijn. Ik hoop om heel binnenkort een dossier aan de Vlaamse Regering te kunnen voorleggen. Dat is een kwestie van weken en niet van maanden, dus u kunt in die zin op hoop leven.

Mijnheer Steenwegen, het is goed dat u die vraag stelt want daardoor kunnen we wat helderheid scheppen. De steunregeling van de lumpsum gaat over een

verschuiving binnen de tweede pijler. We moeten heel goed bekijken hoe we dit opvangen, afhankelijk van welk budget we hiervoor inzetten. Dat zal heel zorgzaam gebeuren, maar het is wel goed dat de mogelijkheid geschapen wordt. Uiteraard houden we ook met uw zorg rekening, en we zullen ons niet als een olifant met grote laarzen in een porseleinwinkel gedragen. Al draagt een olifant natuurlijk nooit grote laarzen. Mijn excuses daarvoor. Mijn spreekwoorden zijn om 10 uur 's morgens nog niet zo goed ontwikkeld.

De voorzitter: Wacht maar tot vanavond.

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik leef deze dagen op niets anders dan hoop, dus dat komt wel goed. Ik merk ook dat u elke week opnieuw stappen vooruitzet. Dat is positief om te zien. Ik bedank u dus voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdelging van de Aziatische hoornaar
– 2153 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Sommige vragen leiden tot conclusies waar ik zelf nooit was achter gekomen: er zijn namelijk in Vlaanderen twee ministers die bevoegd zijn voor bijen. Dat bent u en minister Demir.

Sinds 2017 krijgen we in Vlaanderen te maken met de Aziatische hoornaar. Deze invasieve insectensoort ziet eruit als een grote wesp. Het enige grote nadeel is dat het een vleeseter is en dat onze eigen bijenpopulatie daar geen antwoord op heeft.

Vanaf de eerste meldingen zijn er door Honeybee Valley initiatieven genomen om nesten op te sporen en te verdelgen. Onze imkers werd gevraagd om gespotte nesten door te geven. Zo konden in 2019 34 nesten worden verdelgd. Al bij al is de situatie redelijk onder controle gebleven. Dat zijn geen spectaculaire cijfers.

Vanaf dit jaar worden er geen projectfondsen meer beschikbaar gesteld om een gelijkaardige bestrijdingsstrategie mogelijk te maken. Enkele lokale instanties hebben aan de imkersbond laten weten dat ze enkel tot verdelging zullen overgaan van gespotte nesten waar een gevaar is voor de bevolking, en dus niet voor de bijen.

De gevolgen zouden kunnen zijn dat onze bijenpopulaties bedreigd worden door deze invasieve soort. Ik zal geen lezing starten over het belang van de biodiversiteit, dat hoeft geen betoog.

Uw collega Demir gaf aan bereid te zijn te investeren in het coördineren van een aanpak, waarbinnen de verschillende bestuursniveaus en organisaties hun verantwoordelijkheid nemen. Ze geeft aan dat voor dit initiatief tot op vandaag nog geen kader voor een gecoördineerde financiering is bekomen.

Wat zijn de mogelijke gevolgen van het wegvallen van de projectfondsen voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar op de activiteiten van imkers? Dat valt onder uw bevoegdheid.

Werd hierover overleg gevoerd met de sector?

Sommige landbouwers, vooral fruittelers, werken actief samen met imkers om de bestuiving van hun gewassen te optimaliseren. Verwacht u effecten indien de verdelging van de Aziatische hoornaar niet meer proactief zal gebeuren?

Zult u initiatieven nemen om lokale besturen verder te responsabiliseren?

Hoe staat u tegenover een gecoördineerde aanpak? Waarom werd de coördinatie tot op vandaag nog niet succesvol geregeld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil beginnen met alle lof aan voormalig minister Schauvliege, zij heeft het eerste bijenprogramma opgesteld. Zij had een aantal bevoegdheden die nu gesplitst zijn: Landbouw en Leefmilieu. Vanuit Landbouw hebben we een actieprogramma voor de honingbijen, dat zijn de geteelde bijen. Minister Demir – het zal u niet verrassen – werkt rond de wilde bijen. Uiteraard is er een kruisbestuiving tussen de twee. Maatregelen die positief zijn voor de ene soort zijn dat vaak ook voor de andere soort. Ik hoop, mijnheer Coenegrachts, dat ik zo een beetje de bevoegdheidsverdeling geschetst heb, en hoe het komt dat men andere verhoudingen krijgt nu die bevoegdheden gesplitst zijn.

U hebt me bij de vraagstelling misschien een vies gezicht zien trekken. Dat komt omdat het mij duidelijk werd dat uw vraag niet ging over het mooiste beest ter wereld: de Aziatische hoornaar. Er is ook een Europese variant. Het wordt tijd dat we weer een fysieke commissie hebben zodat we de prentjes kunnen doorgeven. De Aziatische hoornaar is de meest zwarte van de twee die u ziet. Het is een uitheemse invasieve diersoort die een reëel risico vormt voor de bijenstand in Europa. Qua uitzicht lijkt hij een beetje op de minder agressieve en inheemse Europese hoornaar. De ene hoornaar is dus de andere niet: wie goed kijkt zal zien dat de Aziatische variant zwart en geel is terwijl onze Europese versie roodbruine tintjes heeft. Momenteel worden de primaire nesten van de Aziatische hoornaar her en der waargenomen. De imkers zullen dus zeer alert moeten zijn bij het monitoren van de eigen bijenstanden.

Via een Citizen Science Project dat met 138.000 euro financieel wordt ondersteund vanuit Economie, Wetenschap en Innovatie en nog loopt tot 15 september 2020, werd een monitoringssysteem uitgerold dat resulteerde in het internetplatform Vespa-Watch. Via dat platform kunnen imkers, burgers, natuurvrijwilligers of bestrijdingsinstanties zoals brandweerkorpsen waarnemingen van Aziatische hoornaars of nesten doorgeven. Op de website kunt u alle spots waar sinds 2017 waarnemingen zijn gedaan, terugvinden.

Het monitoren en op basis van meldingen van burgers en imkers lokaliseren van waar de nesten zich bevinden, is een zaak, een bijhorende verdelgings- of beheerstrategie om een exponentiële toename van de populatie te vermijden, is minstens even belangrijk.

In België behoort de uitvoering van de Europese verplichtingen op vlak van zorgwekkende invasieve soorten deels onder de federale bevoegdheid, als het gaat over import, handel en kweek. Maar het is ook voor een groot deel een gewestelijke bevoegdheid van de ministers van Natuur, als het gaat over toezicht, uitroeiing en beheer.

De Aziatische hoornaar is een exotische soort en het beleid inzake de bestrijding van invasieve exoten in onze Vlaamse natuur behoort tot de bevoegdheid van collega Demir. Voor meer informatie hierover kunt u bij haar terecht. Ik denk dat een gecoördineerde aanpak van de problematiek, waarbij ook de lokale besturen betrokken worden, het meest aangewezen is.

Wat betreft de bestuivingsdiensten die worden geleverd ten voordele van de voedselvoorziening, heb ik bijzonder veel vertrouwen in de expertise van onze imkers. Binnen mijn eigen landbouwbevoegdheid loopt op dit ogenblik het Vlaams Bijenteeltprogramma 2020-2022 met daarin een aantal programmapunten, waaronder technische bijstand aan imkersverenigingen, bestrijding van de varroamijt, analyse van honing en bijenwas, herstel van de bijenstand via genetische selectie en tot slot wetenschappelijk onderzoek. In totaal trekken we daar 480.000 euro voor uit om de bijenteelt in Vlaanderen actief te ondersteunen.

U weet dat we tot enkele winters geleden abnormaal hoge sterftecijfers kenden bij onze honingbijen, wat vooral te maken had met de Varroa destructor. Onze imkers toonden zich meesters in het counteren van de varroaproblematiek door elk jaar opnieuw een gehavende populatie honingbijen in een tijdspanne van enkele weken terug op niveau te brengen.

Ook al bevindt de imkerij zich bij ons vooral binnen de vrije tijd- of hobbysfeer, de veerkracht om problemen via goede imkerstechnieken aan te pakken, is enorm. Maar er zijn natuurlijk ook grenzen aan de veerkracht en we moeten proberen te vermijden dat we evolueren naar de situatie van landen waar hele bijenstanden door de hoornaarsplaag werden uitgeroeid.

Collega's, ik hoop dat jullie merken dat wij zeer alert zijn in het opvolgen van deze problematiek en het nemen van maatregelen. Het feit dat collega Coenegrachts de vraag stelt, toont aan dat er ook bij onze parlementsleden veel interesse is om mee te zoeken naar manieren om de inflatie van de Aziatische hoornaar een halt toe te roepen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Het is inderdaad een geruststelling dat er hard wordt gewerkt om te zorgen dat invasieve bijensoorten worden bestreden. We rekenen daarvoor op de kunde en kennis van onze imkers, die heel groot is. Maar af en toe is er meer nodig. Ik kan alleen maar 'dank u wel' zeggen voor uw inzet ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, bedankt voor de toelichting. Ik deel ook de bezorgdheid van collega Coenegrachts over die Aziatische hoornaar. Ik las dat ze soms 'monsterwesp' wordt genoemd en denk dat ze haar naam inderdaad niet gestolen heeft en dat ze heel wat bijenkolonies in Vlaanderen zou kunnen bedreigen. Als we die nesten onvoldoende verdelgen, zou het kunnen dat die Aziatische hoornaar zich bij ons vestigt en dat zou heel grote gevolgen kunnen hebben, niet alleen voor de bijen die uitgeroeid worden, maar ook voor de fruitteelt. Ik denk dan niet alleen aan schade aan de vruchten maar ook aan de bestuivers die de fruittelers kwijt raken. De honingbijen zijn voor de fruittelers natuurlijk van enorm economisch belang.

Als je gaat zoeken op de website van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond – ik had zelf nooit gedacht daar nog eens terecht te komen – dan leer je dat het verdelgen van een nest van zulke Aziatische hoornaars 120 euro kost en dat er de afgelopen jaren tussen de dertig en de veertig nesten waren. Die kostprijs is eigenlijk heel miniem, zeker als je die afweegt tegen de economische impact op de landbouwsector.

Wat ik nog niet heb gehoord – maar misschien heb ik niet goed geluisterd – is waarom die fondsen geschrapt zijn, want die zijn eigenlijk toch heel miniem. Ik ben bang dat, als de overheid daar niet in tussenkomt, mensen die zo'n nest zien het niet zullen melden omdat ze denken dan zelf voor de kosten op te moeten

draaien. Mijn vraag is: hoe kunnen we het dat oplossen? Begrijp ik het goed dat u hier misschien een taak weggelegd ziet voor de lokale overheid?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik wil me aansluiten bij de collega's. We hebben gisteren in de commissie Leefmilieu nog een debat gehad over de Chinese wolhandkrab, een ander voorbeeld van zo'n invasieve exoot. De conclusie is altijd dezelfde: als we niet op tijd optreden, creëren we een enorm probleem dat enorm veel maatschappelijke kosten met zich meebrengt. Het is dus een kwestie van op tijd te reageren. Ik stel vast – wat natuurlijk een goede zaak is – dat er een systeem is opgezet waarbij vrijwilligers uit allerlei hoeken op zoek gaan naar en alert zijn voor dat soort exoten en de overheid daarover informatie verschaffen zodat er opgetreden kan worden. Ik wil me dus aansluiten bij de collega's, en een pleidooi houden om toch in te zetten op die vrij lage bestrijdingskosten om die veel hogere maatschappelijke kosten te vermijden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de interesse. Eerst en vooral wil ik reageren op collega Coenegrachts. We hebben vanuit Landbouw een actieprogramma voor de honingbijen, de geteelde bijen, dat we heel fors zullen verderzetten. Ik had begrepen, collega Coenegrachts, dat u geen verdere bijvragen had maar een algemene opmerking maakte.

Collega Grosemans, die nesten van Aziatische hoornaars zijn inderdaad veel groter dan die van de Europese hoornaars. Er zitten ook veel meer wespen in per nest. Ze vatten dan post aan de ingang van bijenkasten en vangen alle bijen die door dat gat passeren. Dat is dus een gruwelijke agressie, als ik zo vrij mag zijn. Wat die fondsen betreft, collega, zijn er vanuit Landbouw en Economie geen fondsen geschrapt. Enkel het tweejarig project om de monitoring te organiseren, loopt dit jaar af, omdat het resultaat gerealiseerd werd, namelijk een website waarop iedereen een melding kan doen. Dat was de bedoeling van het project. Het is collega Demir die nu verder werkt aan de beheerstrategie. Wij hebben dus eigenlijk geen budgetten geschrapt.

Collega Steenwegen, alertheid is voor veel dingen nodig, ook hiervoor. De reden waarom het project Vespa-Watch al een tijd geleden gelanceerd is, heeft men te maken met die alertheid die we hebben. Ik hoop u met het gegeven antwoord ervan te hebben overtuigd dat we bezorgd en alert zijn en dat we alle middelen willen inzetten om te vermijden dat de schade aan onze bijen enorm zou worden. Want schade aan onze bijen betekent schade aan een heel groot systeem, dat weten jullie.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik wil u nog bedanken voor het didactisch materiaal. Het is fijn te zien dat er nog zekerheden zijn in het leven en dat de minister prentjes meebrengt om te antwoorden op vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van wetenschappers voor de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)
– 2006 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de participatie bij de strategische planning van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)
– 2007 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Goedemorgen, mijn twee vragen om uitleg gaan over de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De eerste vraag handelt over een onderwerp dat collega Steenwegen verleden week aanhaalde, namelijk het advies van de wetenschappers over de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Als ik het goed heb begrepen, zullen zij ook aan bod komen in de hoorzittingen die we organiseren.

Een paar weken geleden hebben 3600 wetenschappers, waaronder 137 uit België, uit meer dan zestig landen hun visie gegeven over het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie, zoals het nu voorligt. De wetenschappers adviseren dat het GLB drastisch moet worden bijgesteld, zeker wat de biodiversiteit en het milieuaspect betreft. Hun visie is dat het GLB nog steeds praktijken ondersteunt die zorgen voor biodiversiteitsverlies, klimaatverandering en bodem- en landdegradatie. Zij stellen zelf tien actiepunten voor.

Minister, zij beweren dat, wetenschappelijk gezien, het landbouwmodel compatibel moet zijn met ons ecosysteem, als er rekening wordt gehouden met een aantal van hun actiepunten. Hoe staat u tegenover de actiepunten die de wetenschappers naar voor schuiven?

Minister, hoe zult u bij het onderhandelen van de financiering van dat GLB rekening houden met deze suggesties en actiepunten die sterk gefocust zijn op het zoeken naar een evenwicht tussen enerzijds de landbouw en anderzijds het milieu en de klimaatuitdagingen?

Mijn tweede vraag om uitleg sluit daar inderdaad naadloos bij aan. In het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de hervorming die nu wordt voorgesteld, krijgen lidstaten meer verantwoordelijkheid om bepaalde voorstellen te doen en dat mee in die richting te duwen.

De lidstaten zijn gebonden aan een aantal regels voor de procedures die ze bij het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid moeten hanteren. Hierover zijn in het verleden ook al een aantal vragen gesteld. U hebt toen geantwoord dat er een klankbordgroep in het leven was geroepen, maar de commentaar die ik daarover krijg, is dat er weinig input mogelijk is vanuit het werkveld. Er zijn ook stemmen vanuit het Departement Omgeving die aangeven dat zij te weinig zijn betrokken bij het hele gebeuren. Dan kom ik terug op datgene waarover collega Steenwegen het daarstraks had, de eerste en de tweede pijler. Er is inderdaad vorige zomer een advies gevraagd aan de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV), maar het middenveld heeft zich eigenlijk daarbij onthouden. Vandaar mijn vragen.

Minister, hebt u, buiten wat ik zelf al opsomde in functie van eerdere antwoorden van u, al nieuwe stappen gezet om deze vereiste in te vullen die vanuit Europa wordt gesteld? Welke organisaties erkent u als partners bij het uitwerken van de strategische GLB-plannen? Op welke manier worden deze relevante partners betrokken, al dan niet eventueel nog aanvullend op wat ik daarnet al zei? Hoeveel keer werden deze partners tot nu toe betrokken, en welke plannen zijn er nog voor verdere overlegmomenten? Misschien moet er ook rekening worden gehouden met het feit dat er, gezien de coronacrisis, toch wel stemmen opgaan om dat nieuwe GLB eventueel wat uit te stellen. De vragen moeten ook een beetje in die context worden bekeken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandenhove, binnen de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader hebben wij ons bereid getoond om de Europese ambitie te onderschrijven dat 25 procent van het Europese budget moet bijdragen tot de klimaatdoelstellingen. Ik ben mij er absoluut van bewust dat de landbouwsector een sleutelrol speelt in het bereiken van die ambitieuze doelstelling en dat momenteel wordt gekeken naar een potentiële bijdrage van 40 procent voor het GLB. Ik sta ook achter de vereiste dat 30 procent van de tweede pijler moet worden gereserveerd voor milieu- en klimaatdoeleinden. Het is in dit verband voor mij evenwel essentieel dat de lat voor iedereen gelijk wordt gelegd. Inhoudelijk heeft België al meermaals bepleit dat ook de kleine landbouwbedrijven die directe steun ontvangen, moeten voldoen aan de GLB-randvoorwaarden, waarin voornamelijk normen inzake leefmilieu, natuur en dierengezondheid zijn opgenomen. Veel lidstaten vragen een vrijstelling voor kleine landbouwbedrijven, maar België is van mening dat dit zeker in lidstaten waar landbouwbedrijven verhoudingsgewijs onder de definitie van kleine landbouwer vallen, ook een impact kan hebben. Ik wil ter info ook meegeven dat in de huidige periode minstens 30 procent van het budget in de tweede pijler voor milieu- en klimaatgerelateerde maatregelen moet worden gereserveerd. We halen dat in Vlaanderen met PDPO III (Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling) ruimschoots.

Voor de budgetverdeling binnen Vlaanderen over de diverse maatregelen binnen het nieuwe strategische GLB-plan, zullen we rekening houden met de diverse noden. Het GLB kent drie algemene doelstellingen. Ik som ze eventjes op: het bevorderen van een slimme, veerkrachtige en gediversifieerde landbouwsector om voedselzekerheid te garanderen; het intensiveren van milieuzorg en klimaatactie en het bijdragen aan de verwezenlijking van de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen van de Europese Unie; het versterken van het sociaal-economische weefsel van de plattelandsgebieden. Wij zullen vanuit een onderbouwde nodenanalyse diverse maatregelen met doelstellingen opstellen voor ons Vlaams strategisch GLB-plan. Daarbij zal telkens het budget worden toegekend dat nodig is om de betrokken doelstellingen te bereiken, voor zover die budgetten beschikbaar zijn.

In de actiepunten zitten een aantal interessante pistes. Een aantal liggen in de lijn van de ambities waarin al is voorzien in de Europese wetsvoorstellen omtrent het nieuwe GLB. Er zijn ook een aantal verregaande voorstellen waarvoor ik op dit ogenblik geen ruimte zie in de huidige voorstellen van de nieuwe GLB-verordeningen, zoals de cofinanciering door lidstaten in de eerste pijler.

Het verbaast me wel dat de eerste pijler wordt voorgesteld als hét fonds om milieu- en klimaatuitdagingen aan te pakken. In de randvoorwaarden van de eerste pijler zitten meer dan honderd normen en beheerseisen op dat vlak die door individuele bedrijven moeten worden nageleefd. Met de waarschijnlijke komst van de eco-regelingen en met de milieuambities in de operationele programma's in het kader van de gemeenschappelijke marktordening (GMO) biedt ook de eerste pijler volgens mij een mooi potentieel om milieu- en klimaatdoelstellingen na te streven.

Vele actiepunten zullen op Europees niveau moeten worden aangepakt. Ik denk hierbij aan de voorstellen rond financiering, indicatoren, handelsovereenkomsten, besluitvormingsprocessen enzovoort.

Een aantal zaken kunnen lidstaten of regio's ook aanpakken bij de opmaak van hun GLB Strategisch Plan. Zo werd het actiepunt over de uitfasering van gekoppelde rechtstreekse betalingen voor intensieve productiesystemen al opgenomen in het regeerakkoord en in mijn beleidsnota. Ik kom daar straks nog op terug in uw vraag om uitleg over de zoogkoeienpremie.

Hoe hebben we deze vereiste tot nu toe ingevuld? Van bij het begin van de voorbereiding van het Vlaamse GLB zijn diverse partners betrokken geweest, ook de lokale partners. Er zijn verschillende participatietrajecten. Ik geef u een kort overzicht.

Ten eerste zijn er publieke bevragingen geweest. Er waren twee fysieke bijeenkomsten in februari 2018 voor de opmaak van de sterkte-zwakteanalyse en de nodenanalyse. Hier kwamen 130 deelnemers op af uit diverse hoeken: lokale overheden, proefcentra, vzw's, ngo's, landbouw- en milieuorganisaties, veevoederbedrijven, regionale landschappen, LEADER Plaatselijke Groepen, intercommunales en landbouwers. Tevens organiseerde het Departement Landbouw en Visserij, samen met het Vlaams Ruraal Netwerk, vorig jaar een online bevraging rond voorstellen voor nieuwe GLB-maatregelen.

Ten tweede heeft de administratie een klankbordgroep opgericht voor de opmaak van het GLB Strategisch Plan. Hierin zitten de belangrijkste stakeholders voor het GLB.

Ten derde hebben de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) en Minaraad advies kunnen geven op de strategienota voor het nieuwe GLB.

Ten vierde zit het Departement Landbouw en Visserij ongeveer maandelijks samen met collega's van het beleidsdomein Omgeving.

Ten vijfde en tot slot is er af en toe ad-hocoverleg met een stakeholder die specifieke vragen heeft. Zowel ikzelf als mijn administratie staan zeker open voor suggesties van diverse stakeholders en proberen hierover telkens in dialoog te gaan. Via de website van het Vlaams Ruraal Netwerk wordt ook het brede publiek geïnformeerd over de opmaak van het nieuwe GLB.

Welke zijn de organisaties en de relevante partners? De klankbordgroep bestaat uit een aantal partners. Eerst zijn er de landbouworganisaties: het Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Boerenbond, Bioforum, Jong ABS en Groene Kring. Daartoe behoren ook milieuorganisaties zoals Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt, ook de Federatie Voedingsindustrie (Fevia Vlaanderen), de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP), het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en het beleidsdomein Omgeving.

Tot op heden is de klankbordgroep vier keer samengekomen. Ze heeft een insteek kunnen geven op de nodenanalyse en op de krachtlijnen voor de strategienota, ze heeft gebrainstormd over interventies. Zodra er enig concreet zicht is op de timing van de start van het nieuwe GLB, zal ik niet aarzelen om de klankbordgroep onmiddellijk samen te roepen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, ik neem aan dat het antwoord op de vraag over de wetenschap straks nog komt. Ik heb die vragen samen gesteld.

Dank u wel voor het antwoord. Het is goed, afhankelijk van de evolutie van het GLB, dat de groepen worden betrokken. Er is natuurlijk een verschil, zeker wat de klankbordgroep betreft, tussen informatie verstrekken als men mensen en organisaties samenbrengt, en echt inspraak geven of suggesties laten doen.

De informatie waarover u beschikt is dezelfde als de mijne. En afhankelijk van de kant vanwaar de informatie komt, wordt die wellicht verschillend geïnterpreteerd. Ik heb er echter vertrouwen in dat alle betrokken organisaties in de toekomst op een transparante wijze betrokken kunnen blijven.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik deel de bezorgdheid van de heer Vandenhove. We zitten in een heel cruciale fase. Er volgen nog een aantal vragen en binnenkort zijn er ook de hoorzittingen over hoe het verder moet met onze landbouw en ons landbouwsysteem.

Ik blijf een beetje op mijn honger wat de vraag over wetenschappers betreft. Ik denk dat dat een beetje door elkaar loopt maar voor mij is het uitgangspunt van ons landbouwbeleid dat elke landbouwer of verwerker moet doen wat hij wil doen – dat is de vrijheid van ondernemen – maar het is wel belangrijk dat de overheid nadenkt hoe ze haar middelen besteedt. Het gaat over belastinggeld dat efficiënt en effectief moet worden besteed. Dat betekent vooral dat we de doelstellingen die we nastreven in een bepaald beleidsdomein, moeten conformeren aan de andere beleidsdomeinen.

Het huidige GLB waar u naar verwijst en waarin ook al allerlei maatregelen zitten om zogenaamd milieuvriendelijker en klimaatneutraler te werken, is eigenlijk nog altijd contraproductief wanneer het gaat over het behoud van onze biodiversiteit, over klimaatneutraliteit enzovoort. We zijn dus niet goed bezig. We moeten ervoor zorgen dat de middelen die de overheid geeft sturend zijn en helpen om de doelstellingen die we als maatschappij nastreven, te bereiken. Als we dat niet doen, zijn we niet goed bezig en gooien we eigenlijk geld weg. We geven geld uit om iets beter te maken maar tegelijkertijd geven we geld uit om hetzelfde opnieuw slechter te maken. Dat is slecht overheidsbeleid en slecht bestuur. We hebben op dat vlak nog een hele weg te gaan om die afstemming te bereiken.

Ik verwijs ook even naar een debat dat we hebben gevoerd over de waterbeleidsnota in de commissie Leefmilieu. Daarbij kwamen een aantal zware milieuaandachtspunten aan bod die met landbouw te maken hebben. Toen ik aan de minister vroeg of zij daarover overleg heeft met de minister van Landbouw in het kader van de opmaak van het nieuwe GLB, vertelde minister Demir me, en u kunt het verslag erop nalezen, dat men al verschillende pogingen heeft gedaan op kabinetsniveau om daar overleg over te hebben maar dat dat tot dan toe niet is gelukt. Ik maak me dan ook wel wat zorgen over die samenwerking. Die bevoegdheden zaten samen maar zijn nu gescheiden maar dat mag geen reden zijn voor de Vlaamse Regering om geen coherent beleid te voeren.

Wat de voorbereiding van het GLB betreft, sluit ik me aan bij de heer Vandenhove. Die klankbordgroep komt nauwelijks bijeen, het is heel lang geleden dat die nog eens is samen geweest. Dat is absoluut geen overleg, dat is een vergadering waar de landbouwadministratie uitleg geeft en informeert maar waarbij geen enkele input mogelijk is. Het is louter een eenrichtingsinformatievergadering, het echte overleg gebeurt blijkbaar in het technisch landbouwoverleg waar zeer intensief wordt samengekomen. Minister, kunt u toelichting geven bij wat er in dat technisch landbouwoverleg gebeurt, wie daar rond de tafel zit en of wij toegang kunnen krijgen tot wat daar besproken en beslist wordt? Het is belangrijk dat we goed de vinger aan de pols houden. Dit is een zeer belangrijke discussie, we hebben nu iets meer tijd met de coronacrisis. Het is echt van cruciaal belang dat we onze landbouw in de goede richting kunnen sturen zodat deze in de toekomst zoveel mogelijk

overlevingskansen heeft en zo sterk mogelijk aansluit bij de maatschappelijke noden die daarover bestaan.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Steenwegen, ik denk dat het landbouwbeleid, zeker met het Verdrag van Rome, al een lange weg heeft afgelegd, zowel wat de doelstellingen en ambities betreft, als wat de manier van omgaan met subsidies en systemen betreft. Ik denk dat de ingeslagen weg zal worden voorgezet en dat er in het Vlaams regeerakkoord een aantal belangrijke krijtlijnen staan over de Vlaamse ambities.

Ik heb het soms wat moeilijk als men over tegenstrijdige investeringen spreekt. Als je echt kijkt waar de middelen van Vlaanderen naartoe gaan, dan zijn die hoofdzakelijk gericht op klimaat, milieu en investeringen die vandaag gesubsidieerd en mee gefinancierd worden. De waarborgen via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) gaan in hoofdzaak in die richting. Ik denk dat er al een ongelooflijke weg is afgelegd, maar dat er ook nog heel wat investeringen noodzakelijk zijn om de sector nog beter bij de maatschappelijke noden te laten aansluiten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, voorzitter. Bedankt ook voor uw gebalde aanvullingen. Ik ben in mijn antwoord aan de heer Vandenhove misschien te snel over zijn tweede vraag gegaan. Hoe sta ik tegenover de actiepunten van de wetenschappers? Er zijn een aantal interessante pistes, maar ik ben wel verbaasd dat de tweede pijler wordt voorgesteld als het fonds om milieu- en klimaatuitdagingen aan te gaan, want in de eerste pijler zitten meer dan honderd normen en beheerseisen. Ik ben in mijn antwoord dus vergeten te zeggen dat dit mijn antwoord is op uw vraag over de actiepunten van de wetenschappers. U hebt wellicht niet de link gelegd dat ik hiermee inging op uw tweede vraag. Mijn excuses dus als daarover onduidelijkheid was.

Mijnheer Steenwegen, al had ik het verwacht, toch ben ik een klein beetje ontgoocheld. U bent heel hard voor het huidige landbouwbeleid en dat vind ik compleet onterecht. Zoals de voorzitter zegt, hebben we een enorme evolutie afgelegd. Wij zitten nu ook in een nooit geziene crisis. Ik wil nog meer dan toen ik net minister was dat we in de toekomst een heel sterke landbouwsector behouden. Die is cruciaal. Uiteraard moet die hand in hand gaan met de realisatie van een aantal andere doelstellingen. De beste boer is de boer die rekening houdt met zijn impact op het milieu en die daar zorgzaam mee omgaat. Maar door tegenstellingen op te poken, heb je nog nooit goede resultaten geboekt. Dat heb ik aan den lijve ondervonden in de vele jaren dat ik minister ben.

Binnen de Europese instellingen wordt het GLB wel degelijk afgestemd met de andere commissarissen van Voedselveiligheid, Natuur, Milieu en Klimaat. Het resultaat daarvan is dat de GLB-steun wordt gekoppeld aan meer dan honderd randvoorwaarden op dat vlak. Wie die niet naleeft, krijgt gewoon minder steun. Zo eenvoudig is dat.

De klankbordgroep, mijnheer Steenwegen, is in februari nog samengekomen, maar zolang het proces op EU-niveau niet versneld wordt, kunnen we concreet niet zo veel vooruitgang boeken. In het technisch overleg waar u naar verwijst, worden de teksten die op Europees niveau voorliggen alleen technisch overlopen. BioForum zetelt daar ook in. Het is nu wat wachten over hoe Europa het een en ander vorm zal geven. Natuurlijk ligt het Europese kader vandaag nog niet vast. Het loopt trouwens ook vertraging op. Dat maakt mij niet zo gelukkig. Het overgangsjaar komt eraan en ook mogelijk nog een langer uitstel. Zolang het EU-kader onstabiel is, is het lastig voor de lidstaten om al volop vaart te maken met de uitvoering en uitwerking van concrete maatregelen. Het is EU-beleid dat we moeten uitwerken. Wat we doen, moet ook passen in dat beleid.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Omdat het zo'n brede vraag is en zo'n breed antwoord, zullen we hier ongetwijfeld nog op teruggekomen om te bekijken hoe het nu verder met dat GLB gaat in het overgangsjaar en met het al dan niet uitstellen ervan. We zullen zeker nog de gelegenheid krijgen om daarop in te gaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de zoogkoeienpremie en duurzame alternatieven
– 2108 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, in de beleidsnota zegt u werk te willen maken van een uitfasering van gekoppelde inkomenssteun voor veehouders tegen 2027 en voor een duurzaam alternatief te kiezen om de klimaatdoelstellingen te halen. Hieronder verstaan we dat de zoogkoeienpremie en de premie voor slachtkalveren afgebouwd zal worden en dat deze middelen ingezet worden om landbouwers te stimuleren maatregelen te nemen in de richting van klimaat en milieu. Wij vinden dat uiteraard positief. Landbouwers hebben dan ook, wat u zonet bevestigde, een belangrijke rol te spelen in het herstel van de grondwatertafel, zoals de heer Steenwege zei in functie van de waterbeleidsnota, maar ook in functie van de biodiversiteit, of voor de opslag van koolstof in de bodem. Het is maar eerlijk dat ze daarvoor een degelijke vergoeding ontvangen indien deze transformatie er komt.

Welke pistes onderzoekt u om de inkomenssteun te vervangen?

Gaat u 'eco-schemes' en klimaat- en milieumaatregelen binnen de nieuwe GLB-architectuur (gemeenschappelijk landbouwbeleid) gebruiken om landbouwers te vergoeden voor milieu- en klimaatmaatregelen, voor zover daar al duidelijkheid over is?

Voor welke milieu- en klimaatdoelstellingen zult u deze middelen inzetten? Waar ziet u het meest nood aan incentives om maatregelen te nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandenhove, interessante vraag, tot heel wat jaren geleden waren verschillende Europese steunmaatregelen gekoppeld aan de productie van specifieke planten of dieren. Er waren graanpremies, premies voor eiwithoudende gewassen, stierenpremies, ossenpremies, ooienpremies enzovoort.

In 2003 besliste de EU om haar landbouwbeleid marktgerichter te maken en de steunregelingen grotendeels los te koppelen van planten- of diersoorten.

Als je landbouwers financieel steunt om een welbepaald product te produceren, dan stimuleer je de landbouwer om daarop in te tekenen, ook al is er op dat moment minder marktvraag naar dat product. In die zin kan gekoppelde steun de sector belemmeren om marktgericht te produceren.

Een ander aspect dat meespeelde, zijn de internationale handelsregels die overeengekomen zijn binnen de Wereldhandelsorganisatie. Leden van die organisatie,

waaronder ook de EU en haar lidstaten, moeten terughoudend zijn op vlak van gekoppelde productiesteun omdat dit handelsverstorende effecten kan hebben. Het hoeft geen betoog dat er oneerlijke concurrentie kan ontstaan indien een derde land zijn graantelers financieel ondersteunt per ton graan, terwijl dat elders niet het geval is.

Sinds 2003 dus werd in de Europese Unie het gros van de steun ontkoppeld van de productie, maar dat neemt niet weg dat er in bijna alle lidstaten nog enkele uitzonderingen zijn. Waaronder de steun voor de professionele vleesveehouderij in Vlaanderen en Wallonië. De EU stelde zeer strikte eisen aan dergelijke gekoppelde steun.

Vlaanderen en Wallonië hadden meerdere redenen om een gekoppelde zoogkoeienpremie te voorzien. Ik geef u de voornaamste.

De zoogkoeienhouderij is een van de meest extensieve subsectoren in onze landbouwsector. Tijdens het zomerseizoen grazen vaarzen en zoogkoeien buiten in de weide. Ongeveer een derde van ons totale landbouwareaal is grasland, wat belangrijk is voor onder andere koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden. Koeien valoriseren het gras. De vleesveehouderij is dus dé manier bij uitstek om een economische valorisatie aan natuur- en klimaatwaarden te geven.

Op vlak van rundsvlees is België een buitenbeentje in de Europese Unie. Onze keten is gespecialiseerd in de productie van vers rundsvlees afkomstig van dieren met een hoog aandeel mager vlees. In andere landen wordt rundsvlees vaak eerst ingevroren vooraleer het geserveerd wordt en is het meestal afkomstig van niet-gespecialiseerde rassen. Het is belangrijk om ons te blijven onderscheiden op dat vlak.

De vleesveehouderij is afnemer van reststromen van de voedingsindustrie, zoals bierdraf, aardappelresten, sojaschroot enzovoort. Dat past in een circulaire landbouw. Ik heb het al vaak gezegd: de ecologische voetafdruk van ons lokaal rundsvlees is twee tot drie keer lager dan dat van ingevoerd rundsvlees uit derde landen.

De vleesveehouderij is veel meer dan enkel de boeren. Er is een hele keten van toelevering zoals stallenbouw en machines, dierenartsen, handel, slachthuizen, versnijderijen, beenhouwerijen enzovoort, waarvan het economisch belang mee in rekening gebracht moet worden.

Deze overwegingen zijn vandaag nog altijd pertinent, niet alleen in België trouwens. In de hele EU gaat ongeveer 40 procent van de gekoppelde steun naar de vleesveehouderij. We hebben er economisch, ecologisch en sociaal alle belang bij om de zoogkoeienhouderij bij ons te houden. Afgaande op de bezorgdheden die werden geuit tijdens de bespreking van het MERCOSUR-handelsakkoord in deze commissie, denk ik dat de meeste fracties deze visie delen. De Europese zelfvoorzieningsgraad voor rundsvlees is trouwens maar 99 tot 100 procent. In tegenstelling tot bijvoorbeeld fruit, aardappelen of zuivel wordt er weinig rundsvlees geëxporteerd naar derde landen.

Niettemin stellen we vast dat de sector zich structureel in crisis bevindt. Er zijn grote verschillen in de rentabiliteit tussen individuele bedrijven, maar sectorgemiddeld heeft de sector het al jaren erg moeilijk.

Daarom heeft de Vlaamse Regering zich voorgenomen om de gekoppelde steunregeling te herzien tegen uiterlijk 2027. De steun zou niet langer gekoppeld worden aan het aantal dieren, maar men zou het steunpercentage van de betrokken veehouders op peil willen houden. De zoogkoeienhouders krijgen op die manier meer

ondernemingsvrijheid, want de druk om jaarlijks een minimumaantal kalveren te hebben, valt weg, terwijl de overheidssteun behouden blijft. Op die manier kan men beter inspelen op de markttendensen, wat ook een goede zaak is.

Ik wil uitdrukkelijk onderstrepen dat onze vleesveehouders op steun kunnen blijven rekenen. Het ontkoppelen is voorwaardelijk, want er moet een duurzaam alternatief zijn om de weggevallen inkomenssteun van de betrokken veehouders te compenseren. Dat alternatief zal niet langer afhangen van het aantal dieren, maar bijvoorbeeld van bijdragen aan klimaatinspanningen die men levert.

Die alternatieve regeling moet net als de huidige regeling onderdeel uitmaken van het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid. Zoals u weet, is het vandaag nog niet bekend welke instrumenten en welke modaliteiten daar precies in zullen zitten. Zodra het Europese besluitvormingsproces in een definitieve plooi ligt, kunnen we hierop terugkomen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het verwachte tekort aan seizoenarbeiders
– 2138 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, we hebben het de voorbije weken al regelmatig gehad over het probleem van de seizoensarbeid in deze bijzondere coronatijden. We naderen het hoogseizoen van de seizoensarbeid. Het is belangrijk dat we vanuit het parlement de vinger aan de pols houden.

De voorbije weken zijn al heel wat maatregelen genomen om die seizoensarbeid toch gedeeltelijk te compenseren. We weten allemaal dat het grote probleem is dat de seizoensarbeid vooral op buitenlandse werknemers uit Oost-Europa draait en dat zij de weg naar ons land niet of moeilijk vinden. Daardoor dreigde er een groot tekort in heel wat land- en tuinbouwbedrijven.

De overheid heeft al verschillende maatregelen genomen, zoals de garantie voor de tijdelijk werklozen dat ze 75 procent van de werkloosheidsvergoeding kunnen behouden. Ik denk ook aan de coronavacatures die u zelf in gang hebt gestoken via de VDAB en het verdubbelen van de plukperiode via de plukkaart.

Het zijn maar enkele maatregelen, maar we voelen en horen heel goed bij heel veel bedrijven de hoop dat die toestroom aan buitenlandse seizoenarbeiders uit Oost-Europa opnieuw op gang komt. Het zijn vaak mensen die heel gemotiveerd zijn, elk jaar of elk seizoen opnieuw. Het zijn ook vaak mensen met heel veel ervaring in het plukken. Je voelt dus heel goed aan dat onze land- en tuinbouwers heel graag zouden hebben dat vooral die buitenlandse arbeidsreserve terug naar hier zou kunnen komen.

De Boerenbond heeft vorige week gezegd dat er toch nog altijd 15.000 tot 20.000 seizoenarbeiders te kort zijn en hoopt dat vooral die buitenlandse arbeiders terug naar hier kunnen komen. In theorie zou dat in orde moeten zijn. In de praktijk

blijkt dat nog heel veel van die Bulgaren, Roemenen en Polen moeilijk over de grens geraakten. Er waren nogal wat praktische beslommeringen. Daarom heb ik enkele vragen over de mogelijkheid om die buitenlandse werknemers weer naar onze land- en tuinbouwbedrijven te krijgen.

Welke impact heeft de gedeeltelijke herneming van het reguliere economische leven op de beschikbaarheid van tijdelijk werklozen? De naam zegt het al: tijdelijk werklozen zijn in principe tijdelijk werkloos en kunnen enkel ingezet worden in de pluk op het moment dat ze werkloos zijn. Nu de economie stilaan maar zeker op gang trekt, zal dat aanbod aan tijdelijk werklozen kleiner zijn. Hebt u al een zicht op de impact daarvan?

Hoe groot is vandaag het tekort aan seizoenarbeiders? Wat zijn de verwachtingen voor deze en volgende maand?

Zijn er nog problemen voor buitenlandse seizoenarbeiders om hier te geraken? Zoals gezegd: in theorie zou dat opgelost moeten zijn maar in de praktijk horen we dat er toch nog wat problemen zijn. Hebt u daar een zicht op?

Ik kijk ook naar VDAB. Welke maatregelen zullen nog worden genomen om onze eigen arbeidsreserve verder te activeren in de richting van seizoenarbeid? Zal VDAB ook kordater activeren, inclusief transmissies in geval van obligate werkweigering?

In deze tijden wordt vaak gekeken naar een sector die we soms wat te veel uit het oog verliezen, namelijk die van de maatwerkbedrijven. Nu wordt er bijvoorbeeld gekeken naar de maatwerkbedrijven voor het maken van mondmaskers, maar ook voor seizoenarbeid. Een zestiental maatwerkbedrijven heeft laten weten dat een aantal van hun doelgroepmedewerkers capabel en bereid was om activiteiten als seizoenarbeider te verrichten. Hoe is daarmee omgegaan? Werd op dit aanbod inmiddels ingegaan en zijn er bij uw weten reeds mensen uit de maatwerkbedrijven aan de slag bij onze land- en tuinbouwers?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ongena, u bent levende reclame om nu en dan eens een zitting over Werk, Economie en Landbouw samen te organiseren, want deze vraag zou in die beide commissies aan bod kunnen komen. U weet, collega's, dat ik bijzonder bezorgd ben om de oogsten te helpen binnenhalen en daar ook maatregelen voor heb genomen. U kent ondertussen wel de wereldberoemde website helpdeoogst, die nog lang een valabel middel zal blijven om mensen die aan de slag willen en die een bijdrage aan onze voedselvoorziening willen leveren, in contact te brengen met onze land- en tuinbouwers. Ze zoeken nog altijd heel fors naar helpende handen.

Collega Ongena, ik heb geen exacte cijfers ter beschikking. Na een vraag hierover tijdens de vorige plenaire vergadering, weet u ook dat ik geen zicht heb op het aantal tijdelijk werklozen dat ingeschakeld wordt. Wij kunnen hen daar ook niet toe verplichten. Het VDAB-decreet moet namelijk nog goedgekeurd worden en de privacymachtiging moet nog aangevraagd worden. Ik ga die hele uitleg hier niet opnieuw doen, u kent die. Maar het is wel echt mijn intentie om, zeker na corona, te kijken hoe, als er veel tijdelijk werklozen zijn, die ingeschakeld kunnen worden. Hoe kun je die automatisch bereiken? Hoe kun je die in een lerende houding brengen, zeker een groep die zo groot is als die van vandaag? Dan merk je dat wat we van plan zijn met VDAB, heel belangrijk en heel goed is. We hebben daarover morgen trouwens een discussie in de commissie Economie, waar het VDAB-decreet geagendeerd staat. Ik weet dat het een fundamentele discussie is. Maar de huidige crisis stimuleert mij nog meer in de juistheid van de keuzes die we gemaakt hebben in het Vlaamse regeerakkoord.

Wat de tekorten betreft, hebben we 15.000 tot 20.000 extra seizoenarbeiders nodig in de maanden mei en juni. Maar er is wel wat aan het bewegen.

U weet dat, mede op mijn aandringen, de procedures om de seizoenarbeiders toe te laten op ons grondgebied, gefinetuned zijn. Hierdoor zouden er zich nu geen problemen meer mogen stellen aan onze grenzen, ook niet in de luchthavens, als seizoenarbeiders zich aanbieden voor jobs in ons land.

Maar ik sluit niet uit dat sommige seizoenarbeiders dit jaar gewoon niet naar België zullen komen uit schrik voor het virus. Het is niet omdat de grenzen weer open zijn voor seizoenarbeiders, dat ze er ook zullen zijn. Seizoenarbeiders blijven geconfronteerd worden met praktische problemen. Soms zijn de luchthavens gesloten, soms is het aanbod aan vluchten beperkt. Ook over de weg blijft het een hele opgave om hier te geraken. Je hebt ook een aantal attesten nodig. We proberen te doen wat we kunnen om daarin souplesse te brengen.

Wat de activering betreft, gaat VDAB uit van het concentrisch bemiddelingsmodel. Die term is in de commissie Werk welbekend. Wat wil dat zeggen? Het concentrisch bemiddelingsmodel betekent dat we voor het invullen van vacatures eerst kijken naar de Vlaamse arbeidsreserve en dus naar de Vlaamse werkzoekenden. Als er geen geschikte kandidaten zijn, kan er worden gekeken naar Brusselse of Waalse werkzoekenden. Vinden we daar niemand, dan kunnen we binnen de Europese Unie gaan kijken en vervolgens naar de niet-EU-werknemers.

11.000 van de 58.000 seizoenarbeiders die we jaarlijks nodig hebben in Vlaanderen, woont in België. Voor de overige 47.000 wordt er een beroep gedaan op buitenlandse arbeidskrachten. Dat zijn voornamelijk Europeanen. Een kleine minderheid – men schat een honderdtal – komt van buiten de Europese Unie. Niet omdat de landbouwers hiervoor kiezen, maar wel omdat er op de Vlaamse arbeidsmarkt te weinig geschikte kandidaten te vinden zijn, moeten we naar het buitenland kijken.

Via #COVID19 werden bijna 1000 vacatures door 200 werkgevers ingegeven. Daarnaast hebben 1161 mensen die willen helpen met de oogst, zich aangemeld voor deze vacatures. Dat vind ik op zich een goed cijfer. Er zijn ook stewards en stewardessen die zich hebben aangeboden om mee te helpen met de landbouwers. Daarover stond gisteren nog een artikel in de krant. Maar hoe mooi het engagement van al die mensen ook is, we komen daarmee nog niet aan de vereiste 30.000.

VDAB zet daarom prioritair in op het behandelen van de #COVID19-vacatures in de land- en tuinbouw en op vacatures die worden ontvangen via www.vdab.be/helpdeoogst. Er wordt contact opgenomen met de werkgevers en er wordt zeer intens begeleid.

Maar sowieso zullen we ook het kanaal van de buitenlandse seizoenarbeid volop moeten openhouden.

Het antwoord op uw vijfde vraag is uiteraard ja. We zetten hier heel sterk op in. Collega Ongena, de transmissiegesprekken moeten face to face plaatsvinden. Dat heeft een tijdje stilgelegen, maar sinds maandag is VDAB opnieuw gestart met deze persoonlijke dienstverlening. Werkweigeringen bleven ook in de tijd zonder persoonlijke dienstverlening niet zonder gevolg. Het niet ingaan op een aanbod van VDAB wordt bijgehouden in het klantendossier en opgenomen in de gesprekken die nu weer volop worden opgestart.

Ik ben ten slotte zeer blij met uw laatste vraag rond de maatwerkbedrijven. VDAB heeft het contact tussen de maatwerkbedrijven en de bedrijven uit land- en tuinbouw gefaciliteerd. Als doelgroepmedewerkers uit maatwerkbedrijven effectief

aan de slag zouden gaan als seizoenarbeiders, dan gebeurt dit normaal via de methodiek van de enclaveovereenkomst. Dat is een overeenkomst die formeel wordt ingediend bij het Departement Werk en Sociale Economie. Er moet worden aangetoond dat er voldoende begeleiding en ondersteuning wordt geboden op hun nieuwe werkplek, in casu het tuinbouw- of landbouwbedrijf. Er is vandaag nog geen enclaveovereenkomst. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat de maatwerkbedrijven alle focus leggen op de graduele opstart van de eigen bedrijfsactiviteiten. Zo gaan de Kringwinkels opnieuw open vanaf 11 mei 2020.

Maar toch vind ik, collega Ongena, dat we maatwerkbedrijven moeten aanmoedigen om over dat muurtje te kijken en helpen zoeken naar synergieën, uitwisselingen en samenwerkingsverbanden. Ik denk dat onze land- en tuinbouwsector ook heel interessant kan zijn. Als je werkt met de oogst, werk je buiten. Ik hoor ook van andere mensen die zich hebben aangeboden, dat ze fysiek werk willen doen. Maar bij doelgroepmedewerkers is het natuurlijk altijd van belang dat er voldoende begeleiding is. Het switchen van de ene naar de andere job vergt natuurlijk, ook al is het tijdelijk, enige begeleiding. Dat vraagt wat meer inspanning dan bij mensen die uit andere sectoren komen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Het is duidelijk dat de komende weken cruciaal zijn in de seizoensarbeid. Heel wat land- en tuinbouwbedrijven, ook de fruitteelt, hebben echt nood aan die helpende handen. Het is ook duidelijk dat het, ondanks alle inspanningen, echt nog wel nodig is dat we daarop blijven inzetten. U hebt zelf gezegd dat we per jaar 58.000 seizoenarbeiders nodig hebben, en dat we er eigenlijk maar ongeveer 11.000 hebben. Het zal er dus echt op aankomen onze eieren in verschillende mandjes te leggen.

Het eerste en belangrijkste mandje zal hoe dan ook het aantrekken van die buitenlandse seizoenarbeiders blijven. Zoals gezegd, die zijn vaak het meest gemotiveerd en hebben heel veel ervaring. Ik denk dus dat we er echt alles aan moeten doen om te proberen toch zoveel mogelijk van die mensen terug naar hier te lokken. Misschien moeten we ook iets extra doen om duidelijk te maken dat dat hier allemaal in veilige omstandigheden gebeurt. Ik weet dat er een handboek is gemaakt met betrekking tot de veiligheidsvoorschriften in land- en tuinbouwbedrijven. Is het mogelijk om daar wat meer over te communiceren naar de buitenwereld, vooral naar die buitenlandse werknemers, om op een of andere manier duidelijk te maken dat het werk hier echt wel in veilige omstandigheden kan plaatsvinden? Daaraan gekoppeld, hebt u ook al wat zicht op mogelijke controle op het naleven van die veiligheidsvoorschriften?

Het is echter duidelijk dat we ook ons eigen mandje, de arbeidsreserve in ons eigen land, zullen moeten aanspreken. Het is goed dat er al heel wat initiatieven zijn genomen. Tijdelijk werklozen kunnen 75 procent van de werkloosheidsvergoeding behouden, ook als ze aan de slag gaan in de land- en tuinbouw. Die regeling loopt in principe eind deze maand af. Misschien zijn er nog enkele andere maatregelen die eind deze maand aflopen. Destijds begon men daar natuurlijk aan vanuit de veronderstelling dat het probleem er vooral in april en mei zou zijn. Ondertussen is duidelijk dat het probleem langer zal duren. Hebt u al wat contacten met collega Muylle, want dat is natuurlijk haar bevoegdheid, om die maatregel van die 75 procent verder te verlengen? Dat we die tijdelijk werkzoekenden de kans blijven geven om dat tekort dat er toch is, mee in te vullen, zou ook wel een belangrijk signaal zijn, denk ik.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het zal collega Ongena waarschijnlijk wel plezieren dat ik zijn vraag en de vraag van de sector onderschrijf wat de

buitenlandse seizoenarbeiders betreft. Ik heb ook heel wat contacten op het terrein, en ik denk niet dat we moeten panikeren. Als ik het zo hoor, waren er immers nog altijd een aantal Oost-Europeanen in Vlaanderen vooraleer de crisis volledig was uitgebroken.

U hebt gelijk wat die tijdelijk werklozen betreft. We moeten trachten om die mensen te activeren. Ik wil echter toch even meegeven dat blijkbaar niet alleen zelfstandigen, maar ook heel wat mensen uit de horecasector zich hebben aangeboden om als seizoenarbeider te fungeren, dus mensen die willen werken, hebben zich wel degelijk aangeboden.

Minister, het is wel spijtig dat een en ander niet vlotjes is verlopen wat de aanvoer – als ik dat woord mag gebruiken – van buitenlandse seizoenarbeiders betreft, door de informatiedoorstroming, zeker met betrekking tot de nodige documenten. Het heeft weken geduurd voor de mensen aan de grensovergangen wisten wat ze moesten doen, wisten wat kon, wat niet kon. Dat is een heel spijtige zaak. Ik heb de indruk dat een aantal mensen, zowel op Vlaams als op federaal niveau, de paraplu hebben opgetrokken, waardoor dat weken heeft geduurd.

Er is echter beterschap op komst. Ik hoor dat er nog altijd mensen met de auto aankomen. De informatie over de documenten is ondertussen doorgestroomd. Collega Ongena, er is zelfs een maatschappij in Antwerpen die vliegtuigen chartert om buitenlandse seizoenarbeiders naar hier te brengen. U hebt dat ongetwijfeld ook wel gelezen of gezien. Ik denk dat de sector inderdaad nood heeft aan buitenlandse seizoenarbeiders, maar, minister, zeker ook aan het activeren van mensen die tijdelijk werkloos zijn. Mensen moeten aan het werk worden gezet en mensen moeten beseffen dat de landbouwsector enorm belangrijk is, en dat ze door zich in te zetten als seizoenarbeider ook de hele maatschappij een dienst bewijzen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, u hebt inderdaad al heel wat maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat er meer seizoenarbeiders naar hier komen. Hopelijk bieden die maatregelen ook een oplossing.

De seizoenarbeiders kunnen nu gelukkig al terug naar Vlaanderen komen. Dat zal alvast een hele opluchting zijn. We merken wel dat er enorm veel Europese concurrentie is. Het probleem is dat seizoenarbeid in Europa niet gezamenlijk wordt aangepakt. We concurreren enorm met Nederlandse en Duitse landbouwers in de zoektocht naar vooral Oost-Europese seizoenarbeiders. Ik verneem dat Duitsland tot 8 vluchten per dag organiseert, en dat er 70.000 tot 80.000 seizoenarbeiders invliegen.

Ook in Nederland is er wat wrevel over omdat zij meer overleg vragen binnen Europa. Is er samenwerking en coördinatie mogelijk binnen de EU, of eventueel, als dat moeilijk is, met de collega's van Nederland en Duitsland?

Duitsland voert grote promotiecampagnes om arbeidsmigranten in hun land- en tuinbouwsector aan te trekken. Zijn er bij ons plannen voor zulke campagnes, eventueel promotie-acties door het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)? Dat zou de ongerustheid kunnen wegnemen. Wij worden nu in de rest van de wereld afgeschilderd als een land dat veel zwaarder is getroffen dan de buurlanden, waardoor sommige seizoenarbeiders niet meer durven te komen. Misschien kan zo'n promotiecampagne die ongerustheid toch wat wegnemen.

Als die seizoenarbeiders dan bij ons zijn geraakt, hebben ze natuurlijk recht op een veilige en gezonde werkplek. Dat mag natuurlijk ook niet onze eigen gezondheid in het gedrang brengen, zoals de virologen zeggen. Mensen komen vanuit hun bubbel in onze Vlaamse bubbel terecht. Gaat u daar extra richtlijnen over uitvaardigen of

draaiboeken over opstellen? Ik heb begrepen dat Prevent Agri de arbeidsgids heeft vertaald, maar misschien is er nog meer communicatie over nodig.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil mij ook aansluiten bij deze bekommernissen. Er ontbreekt nog een element en dat is het verhaal van de mensen die studentenarbeid willen verrichten. Er is een grote vraag van mensen die dat willen doen. Het aanbod, zowel van de bedrijven als van de horeca, wordt nog in vraag gesteld. Vermoedelijk zal dat niet de volumes aannemen die het in een normaal seizoen aanneemt.

Minister, de studenten komen straks op de markt. Misschien is het mogelijk om een specifieke campagne te voeren vanuit VDAB voor het inzetten van studenten, hetzij via gewone studentenarbeid, hetzij via werk in het kader van seizoensarbeid. Het kan ook een opstap zijn. Als ze dat hebben gedaan, zullen ze misschien voor een langere tijd interesse hebben in de landbouwsector en in dat soort werk.

Als we zien dat een goeie duizend nieuwe mensen zich hebben aangeboden via 'Help de oogst', dan is dat zeer positief. Het zijn er maar duizend, maar het zijn er toch duizend. Uiteindelijk zullen een aantal mensen die nu de smaak te pakken hebben gekregen, dit ook verder doen in de toekomst. Op die manier zullen ze misschien ook blijven werken als hulp in de landbouwsector, maar ook om hun eigen inkomen te versterken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Ongena, zoals u zelf opmerkt, is er inderdaad een handboek gemaakt over de veiligheid bij land- en tuinbouwbedrijven. Dat handboek is aanwezig bij de diverse bedrijven en die bedrijven staan ook in contact met hun mensen, vaak zijn dat arbeiders die jaarlijks terugkomen. Ik heb het gevoel dat daar niet echt grote problemen zijn. Indien u dat wenst, kunnen we, wanneer het gaat over het aantrekken van nieuwe mensen, nagaan of daar nog verbeteringen mogelijk zijn.

De controle op de naleving gebeurt door de federale overheid. We hebben tot vandaag nog geen signalen van kleine of grote inbreuken ontvangen. Ik heb vanmorgen ook al op de radio gezegd dat we maar uit die moeilijke periode kunnen geraken wanneer iedereen de veiligheidsvoorwaarden strikt naleeft. Ik ben daar ook bezorgd over. Wanneer er dus klachten komen, nemen we die heel serieus.

Wat uw opmerking over de tijdelijke werkloosheid betreft, zou het inderdaad nuttig zijn om die langer dan eind mei te kunnen inzetten in de seizoenarbeid. We zijn daarover in overleg, maar uit uw opmerking heb ik begrepen dat u daar ook voorstander van bent.

De plukkaart is verdubbeld voor de rest van het jaar, en dat is een goede zaak. En dat brengt me naadloos bij de vragen van de heer Sintobin. Mijnheer Sintobin, het klopt inderdaad wat u zegt. We moeten niet panikeren. Voor de mensen die hier waren, hebben we de plukkaart verlengd. Zij kunnen dus langer werken en voor hen moet geen vervanging gezocht worden.

U had het over de horeca die zich aanmeldt, en dat is fijn. Ik heb een aantal andere voorbeelden gegeven waaruit blijkt dat heel veel mensen zich aanbieden om te helpen. Sommigen hebben ook een opleiding nodig. Ik heb intussen geleerd dat aardbeien plukken wat vaardigheid vereist. Dus ondanks het feit dat veel mensen zich aanbieden, kijken de boeren toch uit naar hun gebruikelijke seizoenarbeiders omdat ze weten dat die mensen dat gewoon zijn en dat heel goed doen.

Het probleem aan de grenzen doet zich ook aan de andere grenzen voor, zoals in Duitsland. Dat is niet mijn bevoegdheid, maar ik zet toch alles op alles om dat goed

te regelen. Sinds een tweetal weken zou alles uitgeklaard moeten zijn. Ik heb hier net een bericht zien passeren dat Duitsland vanaf zaterdag nieuwe maatregelen treft voor de grenscontroles. Wanneer er een versoepeling komt, zou dat goed zijn voor de Poolse seizoenarbeiders die de grens met Duitsland over moeten. Het zou dus kunnen dat er vanaf dit weekend een gevoelige verbetering komt op dat vlak.

Mevrouw Grosemans, er is inderdaad concurrentie op het vlak van onder andere de vlotte grensovergang. Het zou niet mogen dat men voor een ander land kiest omdat men daar vlotter geraakt. Maar zoals de heer Sintobin ook zei, werken boeren vaak met dezelfde mensen. Wanneer ze hier hun maximumaantal dagen hebben gepresteerd, gaan ze soms naar Nederland of Duitsland. Er is dus wel enige trouw inzake de mensen op wie een beroep wordt gedaan.

Het draaiboek over veiligheid is specifiek vertaald voor de landbouwsector. Op suggestie van de heer Ongena en een aantal anderen, zullen we dat nog ruimer communiceren. Ik wil ook nagaan of het nodig is om een vertaling te maken. Voor mij is het van belang dat de boer weet wat er wordt gevraagd en dat dan communiceert.

Mijnheer Dochy, uw vraag over studenten is relevant. Ik heb me tot nu eerder voorzichtig opgesteld ten aanzien van studenten omdat het geen vakantie is. Er zijn echter heel veel studentenjobs weggevallen, de maanden juli en augustus kunnen voor de studenten dan ook bijzonder interessant zijn om te kiezen voor een vakantiejob in de landbouw. Ik zal daar nog een aparte inspanning voor doen. Tijdens het academiejaar zou het toch wat raar zijn om studenten te stimuleren om te helpen, wetende dat er ook voor juli nog grote noden zijn. Ik maak daar zeker werk van.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u, minister. Het is goed dat we de vinger echt wel aan de pols houden. Het is duidelijk dat veel boeren een beetje op hun vaste, trouwe werknemers rekenen. Ik denk dat we alles op alles moeten zetten om die buitenlandse werknemers in de eerste plaats naar hier te krijgen. Het is belangrijk dat we hiervoor alles op alles zetten en ervoor zorgen dat de paperassen in orde zijn. Zoals collega's suggereren kunnen we aan een promotiecampagne denken waarmee we die mensen geruststellen dat het veilig is om te komen.

Er zijn ook onze eigen mensen: werklozen, tijdelijk werklozen, asielzoekers die hier en daar worden ingeschakeld of studenten, zoals onze voorzitter suggereert. We moeten met die gebundelde krachten ervoor zorgen dat we de volgende weken onze boeren kunnen bijstaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de eiwittransitie – 2181 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): De coronacrisis toont het belang van een veerkrachtige en duurzame landbouw als basis voor onze voedselvoorziening. Hoewel de sector is blijven draaien, zien we toch dat ook die sector kwetsbaar is. We kunnen en moeten dus leren uit deze crisis. Het is goed dat we hierover een hoorzitting zullen houden. We moeten ook kijken naar de toekomstige context waarbinnen onze landbouw

verder zal evolueren. Daarbij zullen we een andere, enorme uitdaging moeten aangaan: de klimaatverandering. Ik ben eerlijk gezegd niet zo gelukkig met wat er vandaag gebeurt, omdat er mogelijk een verband wordt gelegd tussen minder uitstoot en dus een beter klimaat. Dat is echter gekoppeld aan een leven dat je niet echt menselijk kunt noemen, want we zitten thuis opgesloten. Als we aan een klimaatneutrale samenleving denken, dan moet dat een samenleving zijn die ons gelukkiger maakt en een gezondere leefomgeving biedt. Maar goed, die uitdaging komt op ons af en ook de landbouw moet zich daaraan aanpassen, en is daar ook al mee bezig.

Een van de belangrijke veranderingen in ons leefpatroon is dat we meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten moeten gebruiken. Dat zal essentieel zijn om de milieu-impact van ons voedingssysteem drastisch te verlagen. Die transitie naar meer plantaardige eiwitten hoeft helemaal geen probleem te zijn, integendeel. Die biedt ook heel veel kansen. De vraag naar plantaardige eiwitbronnen neemt enorm toe. Vooral de gele erwt wordt geprezen. Dit is maar een voorbeeld, er zijn ook heel wat andere plantaardige eiwitbronnen die het vandaag goed doen. Kikkererwten, linzen en haver zijn aan een sterke opgang bezig als grondstof. Aan het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) wordt daar ook onderzoek naar gedaan.

De vraag die zich stelt, is of we klaar zijn om die transitie ook goed te ondersteunen. Voor die nieuwe teelten hebben we voldoende plaats nodig. Bijna 80 procent van heel onze landbouwoppervlakte wordt ingenomen door voedergewassen. Een verschuiving van de inname van onze landbouwoppervlakte richting plantaardige gewasteelt voor menselijke voeding dringt zich dus op. Dat biedt ook aan de landbouwers mogelijkheden. Zo kunnen ze hun bedrijfsmodel verduurzamen, hun inkomsten verbreden en een graantje meepikken van de kansen die de eiwittransitie biedt. Een bijkomend voordeel is dat dat meer gewasdiversiteit terugbrengt naar onze akkers, wat ook de bodemkwaliteit ten goede komt.

In uw beleidsnota spreekt u over het inzetten op eiwitdiversificatie. Dat is niet de eerste keer: er werd in vorige beleidsnota's al over gesproken. U verwijst naar de rol van ILVO. U bevestigt de verschuiving in productie, verwerking en consumptie naar meer plantaardige eiwitten en eiwitten uit alternatieve bronnen. Maar uw beleid ter zake lijkt zich uitsluitend te beperken tot onderzoek. Dat vind ik spijtig. We moeten inzetten op de noodzakelijke transitie. We moeten dat ondersteunen. Het beleid moet de juiste incentives geven en dat stimuleren.

We doen dat natuurlijk niet los van Europa. Vanuit Europa wordt eind deze maand – het zal later zijn natuurlijk – de voedingsvisie Farm to Fork voorgesteld. Dat is belangrijk in het nieuwe Europese beleid. De verwachting is dat de verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten een prioriteit vormt. Het Europese landbouwbeleid (GLB) heeft zijn rol te spelen inzake deze doelstelling.

We hebben het er al over gehad, Vlaanderen tekent momenteel in het kader van het nieuwe GLB een strategisch plan uit. We hebben al besproken hoever het daarmee staat.

Werkt u aan een globale visie in verband met de eiwitproductie en -transitie?

Overweegt u een verschuiving van subsidies naar de plantaardige sector?

Ecoschema's die landbouwers belonen, kunnen een duwtje geven. Werken de diensten en ILVO aan zulke ecoschema's die zich richten op de eiwittransitie? Zijn zulke ecoschema's voorzien?

Een omschakeling naar de productie van plantaardige eiwitten kan voor veel landbouwers voor een beter inkomen zorgen. Het is belangrijk dat zij inzien dat daar

voor hen kansen liggen. Op welke manier informeert u landbouwers over deze mogelijkheden? Welke instrumenten zet u daarvoor in?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Steenwegen, elke mens heeft drie essentiële stoffen nodig om te overleven, namelijk suikers, vetten en eiwitten. Die stoffen zitten in ons eten. Het is precies daarom dat voedsel een van onze basisbehoeften is. Het recht op adequate voeding is ook een mensenrecht.

Voor wat de inname van vetten en eiwitten betreft, hebben we meerdere opties van plantaardige of dierlijke oorsprong. Allemaal hebben ze pro's en contra's. De graad van verwerking of bewerking van voeding, in het Engels spreekt men van 'processed' of 'ultraprocessed food', weegt vaak zwaarder door dan de oorsprong van de ingrediënten. Daarenboven wordt er soms onvoldoende aandacht geschonken aan de gebalanceerde inname van vetten en eiwitten. Ook voor suikers is dat trouwens het geval. Zowel over- als onderconsumptie zijn te mijden. Je moet hier zoeken naar evenwicht.

De maatschappelijke uitdaging is dus niet zozeer om het ene of andere voedingsmiddel te bannen of uit te faseren in ons dieet, maar om gevarieerd te eten en de inname af te stemmen op de lichaamsbehoefte.

Tot het begin van de jaren 90 was het landbouwbeleid inderdaad zeer zwaar op de leest geschoeid waarbij de agrovoedingsmarkt werd benaderd vanuit een aanbodgedreven perspectief en werd verwacht dat onze landbouwondernemers van overheidswege in een bepaalde richting werden gestuurd. Sinds de laatste dertig jaar produceren onze boeren wat de markt hun vraagt, niet omgekeerd. De EU deelt niet de visie dat we onze boeren van overheidswege moeten dwingen om andere planten te kweken, los van wat de markt vraagt of bereid is om te vergoeden voor die andere planten.

U mag me niet verkeerd begrijpen, collega Steenwegen, ik ben wel van oordeel dat we als overheid een taak hebben om onze boeren te ondersteunen om zich zo flexibel mogelijk aan te passen als de marktvraag wijzigt. Op vlak van eiwithoudende gewassen is er een toenemende interesse in eiwitdiversificatie voor humane voeding, denk maar aan producten op basis van quinoa, soja, kikkererwten, linzen, rode bonen enzovoort. U hebt ze zelf al terecht genoemd, collega Steenwegen. Mijn echtgenoot experimenteert heel graag met alles wat nieuw is. Mijn ervaringen zijn eigenlijk wel positief. Dat is terecht, want net als eiwitten van dierlijke oorsprong maken deze plantaardige eiwitbronnen deel uit van een evenwichtig en gevarieerd dieet.

Onze voedingsbedrijven en retailers voeren deze plantaardige producten vrijwel uitsluitend in uit het buitenland, vooral uit Canada, China, Turkije, Afrika, Spanje en Frankrijk. Veel peulvruchten hebben warmte nodig om te gedijen en kunnen niet tegen late nachtvorst. Toeval wil dat we net in die periode zitten. Voor zover u het nog niet zou weten: vandaag is het de dag van de ijsheilige Servatius en morgen, 14 mei, die van Bonifatius, de laatste ijsheilige in de rij. We kunnen dus niet zomaar overzeese of mediterrane zaden en kiemplantjes naar hier brengen om in onze bodem te planten. Ook de komende jaren blijven we onvermijdelijk afhankelijk van import van plantaardige eiwitgewassen. De huidige crisis, waarbij uit een protectionistische reflex door sommige van onze handelspartners graan- of rijstvoorraden worden bevroren, toont dat dit bijzonder risicovol is. Basisbehoeften voorzie je liefst zelf in plaats van afhankelijk te zijn van de goodwill van anderen.

Daarom doet ILVO sinds enkele jaren onderzoek naar variëteiten die mogelijk wel in onze klimatologische omstandigheden kunnen gedijen. Zoals steeds bij plantenveredeling is dat een werk van lange adem, zeker als geen gebruik kan worden gemaakt van gentechnologie. Meestal is er maar één generatie per kalenderjaar,

dus het kruisen, selecteren en vermeerderen gaat langzaam. Eigenlijk kun je het vergelijken met maïs, wat van oorsprong ook een subtropisch gewas is. Het werd door pioniers geïntroduceerd in de jaren 30 en het duurde meerdere decennia vooraleer rassen ontwikkeld werden die hier op grotere schaal konden worden geteeld. Nu is die teelt niet meer weg te denken.

Naast de teelttechnische aspecten zijn er ook de economische overwegingen. Boeren zijn logischerwijs geneigd om hun teeltplan aan te passen als de vraagzijde van de markt, dus finaal de consument, bereid is om de nieuwe teelten evenwaardig te verlonen als de teelten die hij voorheen verbouwde. Een winkelier zal het aanbod in zijn rekken ook niet vervangen door een assortiment dat hem minder inkomen geeft.

U vraagt hoe we in het nieuwe GLB landbouwers financieel zullen ondersteunen voor humane plantaardige eiwitbronnen. Ik ben zeker bereid om alle opties, waaronder de ecoschema's, op dat vlak open te houden, maar we moeten doordacht te werk gaan.

Uiteraard is het van belang om die zaken die praktijkklaar zijn te ondersteunen. Hiervoor zullen de praktijkcentra en ILVO voor de nodige ondersteuning zorgen. Het slechtste wat we kunnen doen, is onze boeren oproepen om iets te telen terwijl het bij een groot deel van hen kan mislukken, bijvoorbeeld door ziekten of plagen waartegen we nog geen bestrijdingsmiddelen hebben. Dan zal er het jaar nadien, en wellicht nog vele jaren nadien, niemand meer zijn die in dat verhaal wil stappen. Bij ILVO of een praktijkcentrum kan of mag een oogst mislukken, want dat is eigen aan onderzoek, maar onze ondernemingen kunnen zich dat moeilijker veroorloven.

Ik neem uw suggesties zeker mee. Wat betreft uw vraag over het strategisch plan GLB moet ik verwijzen naar mijn antwoord op de vraag van collega Vandenhove. U bent toen ook tussengekomen, als ik me niet vergis.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is altijd zo dat, wanneer we een verandering willen teweegbrengen, dat altijd een proces is dat enige tijd vraagt. Als we overtuigd zijn dat die verandering nodig en maatschappelijk gezien goed is, is het belangrijk dat we vanuit de overheid de juiste signalen geven en op de juiste dingen inzetten.

U zegt natuurlijk dat de EU eigenlijk de laatste dertig jaar de markt laat spelen, zonder sturing. Maar u zult het toch wel met me eens zijn dat, als de landbouw er vandaag uitziet zoals ze eruitziet, dat voor een heel groot stuk te maken heeft met hoe de EU haar middelen ter beschikking gesteld heeft en welke dingen al dan niet gestimuleerd werden.

Minister, ik volg u natuurlijk als u aanmaant tot enige voorzichtigheid. Anderzijds stel ik wel vast dat u niet de enige bent die een huisgenoot heeft die geëxperimenteerd heeft met zulke nieuwe eetgewoonten. Die kennen een heel steile opmars. Heel veel mensen ontdekken die nieuwe voedingsstoffen en vinden die ook lekker. Die dieetpatronen evolueren natuurlijk heel sterk vandaag. We zien inderdaad dat die trend naar meer plantaardige eiwitten zich echt manifesteert. Ik ben ervan overtuigd dat die zich sterk zal doorzetten. In die zin denk ik dat het van belang is dat wij in Vlaanderen proberen om op die golf mee te surfen en te zien hoe we die in onze landbouw kunnen incorporeren, zodat we onze landbouwers kunnen laten genieten van die nieuwe trend en hen op die manier ook een stuk inkomen kunnen garanderen.

Ik heb geen echte bijkomende vraag, minister. Ik denk dat het antwoord duidelijk was, dat we hier in een overgangsfase zitten en dat er een bereidheid is om daarnaar te kijken in het kader van de ecoschema's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.